

2. Λογοτεχνικό κείμενο

Πανελλήνιες 2005

Ενέργεια πρώτη :

1η Αδιάκοπη ανάγνωση-εντοπισμός του θέματος του κειμένου

Λέξεις που δηλώνουν
το θέμα του κειμένου

- A. Τέτοια συμπύκνωση πεθυμιάς και νοσταλγίας νιώθεις αναπνέοντας τον αγέρα τούτου του Ήτον. Όλοι σχεδόν οι αρχηγοί το ο εγγλέζικου έθνους τους τελευταίους αιώνες πέρασαν εδώ μέσα. στους τοίχους τούτους και τις πρασινάδες, την παιδική κι εφηβική τους ηλικία, και τούτες οι κλειστές αυλές κι οι τριζοκοπούσες παμπάλαιες σκάλες και το γιασεμί τούτου που ανθίζει στις δοξαρωτές πόρτες θα. 'μειναν σε όλη τους τη ζωή η μεγάλη τους αγιότρευτη νοσταλγία.
- B. Νιώθεις πως εδώ, στη μικρή τούτη φημισμένη πολιτεία όπου αναθρέφεται η εγγλέζικη αριστοκρατία, **το ελληνικό πνέμα**, φωτεινό, τολμηρό κι ισορροπημένο, συνεχίζει εξόριστο στην υπερβόρεια ομίχλη το εξαίσιο έργο **του**.
- Γ. Περνώ ένα μικρό γιοφυράκι ποταμού, φτάνω στον ανοιχτό χώρο, όπου οι μεγάλοι μαθητές με τα ουρασιά και τ' άσπρα κασκέτα, παίζουν γκολφ. Ωραία λιγνά κορμιά, χάρη και δύναμη, πειθαρχημένη ορμή, χαρά στο μάτι να βλέπει και στο νου να συλλογιέται πως **με την άσκηση τα κορμιά τούτα γίνονται καλοί αγωγοί για να περνάει το πνέμα**.
- Δ. Κάποτε ένας Ανατολίτης σοφός είδε μερικούς σκοινοβάτες να πραγματοποιούν με τα κορμιά τους τις πιο επικίντυνες τόλμες· και ξέσπασε στα κλάματα. «Γιατί κλαις; τον ρώτησαν. «Γιατί συλλογιέμαι» αποκρίθηκε ο σοφός «πως **γυμνάζουμε έτσι τα σώματα μιας, γυμνάζαμε και την -ψυχή μας**, τι θάματα θα μπορούσαμε να κάμουμε!»
- Ε. Εδώ όμως, στο Ήτον, ο θεατής δεν μπορεί να ξεσπάει σε κλάματα Γιατί μήτε καταπληκτικούς σκοινοβατικούς άθλους θα δει, μήτε κι η ψυχή μένει, μέσα σε τέτοια ευλύγιστα κορμιά, ακαλλιέργητη. Υπάρχει μέτρο, ισορροπία, παράλληλη καλλιέργεια σάρκας και νου σε ανθρώπινη κλίμακα. **Ελληνική αρμονία**.
- ΣΤ. **Τα σπορτ κι οι κλασικές σπουδές** είναι στο Ήτον οι δυο παράλληλοι αδερφωμένοι δρόμοι της αγωγής. Όχι όμως σπορτ ατομικά· ακόντιο, πήδημα, δίσκος· παρά σπορτ ομαδικά: λεμβοδρομίες, κρίκει, τένις, φουτμπόλ.
- Ζ. **Τα ομαδικά παιχνίδια** υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: σε συνηθίζουν να υποτάξεις την ατομικότητα σου σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθης πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μονάχα την ατομική σου τιμή παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας· όπου ανήκει: σχολή. Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος. Έτσι, από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι, το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο ψηλές κι αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας. **Στα σπορτ** δε γυμνάζεις **το σώμα σου** μονάχα· **γυμνάζεις**, πάνω απ' όλα, **την ψυχή σου**. «Στα τεραίν του Ήτον, είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, κερδήθηκε η μάχη τού Βατερλό.»

Θέμα

Χρήση αντιωνυμίας

Λέξεις νοηματικά
συγγενείς με το θέμα

Λέξεις νοηματικά
συγγενείς με το θέμα

Συνώνυμο του
ελληνικού πνεύματος

Υπώνυμο του
κλασικού πνεύματος

Συνυπώνυμο του
θέματος

Υπερώνυμο
Επανάληψη λέξεων

(Νίκος Καζαντζάκης, Ταξιδεύοντας - Αγγλία, Αθήνα 1962)

Θέμα κειμένου: Ελληνικό πνεύμα: Παράλληλη
καλλιέργεια σώματος και πνεύματος

Ενέργεια δεύτερη:

A. Εργάζομαι κατά παράγραφο

1. Εντοπίζω το/α θέμα/τα και τις σημαντικές πληροφορίες σε κάθε παράγραφο

- A. Τέτοια συμπύκνωση πεθυμιάς και νοσταλγίας νιώθεις αναπνέοντας τον αγέρα τούτο του Ήτον. Όλοι σχεδόν οι αρχηγοί του εγγλέζικου έθνους τους τελευταίους αιώνες πέρασαν εδώ μέσα, στους τοίχους τούτους και τις πρασινάδες, την παιδική κι εφηβική τους ηλικία, και τούτες οι κλειστές αυλές κι οι τριζοκοπούσες παμπάλαιες σκάλες και το γιασεμί τούτο που ανθίζει στις δοξαρωτές πόρτες θα 'μειναν σε όλη τους τη ζωή η μεγάλη τους αγίατρευτη νοσταλγία.
- B. Νιώθεις πως εδώ, στη μικρή τούτη φημισμένη πολιτεία όπου αναθρέφεται η εγγλέζικη αριστοκρατία, το ελληνικό πνέμα, φωτεινό, τολμηρό κι ισορροπημένο, συνεχίζει εξόριστο στην υπερβόρεια ομίχλη το εξαίσιο έργο του.
- Γ. Περνώ ένα μικρό γιοφυράκι ποταμού, φτάνω στον ανοιχτό χώρο, όπου οι μεγάλοι μαθητές, με τα ουρασιά και τ' άσπρα κασκέτα, παίζουν γκολφ. Ωραία λιγνά κορμιά, χάρη και δύναμη, πειθαρχημένη ορμή, χαρά στο μάτι να βλέπει και στο νου να συλλογιέται πως με την άσκηση τα κορμιά τούτα γίνονται καλοί αγωγοί για να περνάει το πνέμα.
- Δ. Κάποτε ένας Ανατολίτης σοφός είδε μερικούς σκοινοβάτες να πραγματοποιούν με τα κορμιά τους τις πιο επικίντυνες τόλμες· και ξέσπασε στα κλάματα. «Γιατί κλαίς;» τον ρώτησαν. «Γιατί συλλογιέμαι», αποκρίθηκε ο σοφός, «πως αν, όπως γυμνάζουμε έτσι τα σώματά μας, γυμνάζαμε και την ψυχή μας, κιθάματα θα μπορούσαμε να κάμουμε!»
- Ε. Εδώ όμως, στο Ήτον, ο θεατής δεν μπορεί να ξεσπάσει σε κλάματα. Γιατί μήτε κα ταπληχτικούς σκοινοβατικούς άθλους θα δει, μήτε κι η ψυχή μένει, μέσα σε τέτοια ευλύγιστα κορμιά, ακαλλιέργητη. Υπάρχει μέτρο, ισορροπία, παράλληλη καλλιέργεια σάρκας και νου σε ανθρώπινη κλίμακα. Ελληνική αρμονία.
- ΣΤ. Τα σπορτ κι οι κλασικές σπουδές είναι στο Ήτον οι δυο παράλληλοι αδερφωμέ νοι δρόμοι της αγωγής. Όχι όμως σπορτ ατομικά –ακόντιο, πήδημα, δίσκος– παρά σπορτ ομαδικά: λεμβοδρομίες, κρίκει, τένις, φουτμπόλ.
- Ζ. Τα ομαδικά παιχνίδια υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό: σε συνηθίζουν να υποιάξεις την ατομικότητά σου σε μια γενική ενέργεια. Να μη νιώθης πως είσαι άτομο ανεξάρτητο, παρά μέλος μιας ομάδας. Να υπερασπίζεσαι όχι μονάχα την ατομική σου τιμή παρά ολόκληρη την τιμή της ομάδας όπου ανήκεις: σχολή, Πανεπιστήμιο, πόλη, έθνος. Έτσι, από σκαλοπάτι σε σκαλοπάτι, το παιχνίδι μπορεί να σε ανεβάσει στις πιο ψηλές κι αφιλόκερδες κορυφές της ενέργειας. Στα σπορτ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάζεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου. «Στα τεραίν του Ήτον», είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, «κερδήθηκε η μαχη τού Βατερλό».

(Νίκος Καζανιζάκνς, Ταξιδεύοντας - Αγγλία, Αθήνα 1962 - Πανελλήνιες 2005)

Σημείωση:

- Οι λέξεις με έντονα γράμματα είναι τα θέματα/ έννοιες
- Οι υπογραμμισμένες φράσεις είναι οι κύριες πληροφορίες

Ενέργεια δεύτερη:		
2. (και) κρατάω σημειώσεις		B. Επεξεργάζομαι τις σημειώσεις
Θέματα	Ρηματικές φράσεις	
A. Τέτοια συμπύκνωση πεθυμιάς και νοσταλγίας	▶ νιώθεις αναπνέοντας τον αγέρα τούτο του Ήιον.	1η ενότητα συναισθήματα
Όλοι σχεδόν οι αρχηγοί του εγγλέζικου έθνους	▶ πέρασαν εδώ μέσα, την παιδική κι εφηβική τους ηλικία και [...] θα 'μειναν σε όλη τους τη ζωή η μεγάλη τους αγιάτρευτη νοσταλγία.	▲ Βιώματα-αφορμή ▼
B. το ελληνικό πνέμα	▶ στη μικρή τούτη φημισμένη πολιτεία συνεχίζει εξόριστο στην υπερβόρεια ομίχλη το εξαίσιο έργο του.	διαπίστωση
Γ. οι μεγάλοι μαθητές	▶ παίζουν γκολφ.	2η ενότητα Αφήγηση-περιγραφή ▼
Ωραία λιγνά κορμιά	▶ γίνονται καλοί αγωγοί για να περνάει το πνέμα	παρατήρηση
Δ. ένας Ανατολίτης σοφός είπε	▶ αν, όπως γυμνάζουμε έτσι τα σώματά μας, γυμνάζαμε και την ψυχή μας, τι θάματα θα μπορούσαμε να κάμουμε!»	άποψη τρίτου (αφορμή) ▼
Ε. Εδώ όμως	▶ υπάρχει μέτρο, ισορροπία, παράλληλη καλλιέργεια σάρκας και νου σε ανθρώπινη κλίμακα. Ελληνική αρμονία.	άποψη του συγγραφέα ▲ ▼
ΣΤ. Τα σπορτ (τα ομαδικά) κι οι κλασικές σπουδές	▶ είναι στο Ήιον οι δυο παράλληλοι αδερφωμένοι δρόμοι της αγωγής	Διευκρίνιση επανάληψη άποψης
Ζ. Τα ομαδικά παιχνίδια	▶ υπηρετούν μεγάλο ηθικό σκοπό	θέση του συγγραφέα & επιχειρήματα
Στα σπορτ	▶ δε γυμνάζεις το σώμα σου μονάχα· γυμνάζεις, πάνω απ' όλα, την ψυχή σου	Νοηματικό κέντρο ▲
«Στα τεραίν του Ήιον»,	▶ είπε πολύ σωστά ο Ουέλιγκτον, «κερδήθηκε η μάχη τού Βατερλό».	Αυθεντία

Μία ενότητα

Ενέργεια 3η:

Γράφω

*Εισαγωγική φράση
Νοηματικό κέντρο
Α,Β,Γ παρ.*

Δ,Ε παρ.

ΣΤ και Ζ παρ.

Καταληκτική φράση

Ο συγγραφέας Ν. Καζαντζάκης στο κείμενό του «Ταξιδεύοντας» αναφέρεται στη συμβολή του αθλητισμού στην ηθική διάπλαση των νέων. **Με αφορμή την επίσκεψή του** στο κολέγιο Ήτον της Αγγλίας, **διαπιστώνει** την επίδραση της ελληνικής κλασικής αγωγής στο εκπαιδευτικό του πρόγραμμα. **Αναφερόμενος στα λόγια ενός Ανατολίτη σοφού που επισημαίνει** την αναγκαιότητα ισόρροπης καλλιέργειας σώματος και πνεύματος, **τονίζει ότι** το εκπαιδευτικό αυτό ιδεώδες γίνεται πράξη στο Ήτον, **όπου** οι κλασικές σπουδές συνδυάζονται αρμονικά με τα ομαδικά αθλήματα, **τα οποία** θεωρεί κύριους φορείς της παιδείας. **Καταλήγοντας, τονίζει** ότι το ομαδικό πνεύμα ενισχύει την ηθική διάσταση της προσωπικότητας του ατόμου.